

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Gammel Torv 22. 1457 København K
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17
Personlig henvendelse 10-15

Folketingets Retsudvalg
Christiansborg
1240 København K

29 MRS. 2005

Dato:

J.nr.: 2004-1011-062
Sagsbehandler: MVE
(Bedes anført ved henvendelser)
Akt. nr.: 26

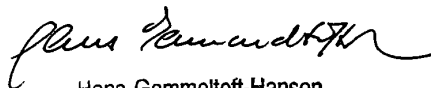
+ opfølgingsrapporter

Vedrørende inspektion af Boligerne Kildebakken

Hermed sender jeg et eksemplar af opfølgingsrapport af dags dato vedrørende inspektionen den 17. maj 2004 af Boligerne Kildebakken.

Med henblik på muligheden for at mangfoldiggøre rapporten vedlægger jeg desuden en uhæftet kopi af rapporten.

Med venlig hilsen

Hans Gammeltoft-Hansen

Opfølgning

Gammel Torv den **29 MRS. 2005**
Journalnr. 2004-1011-062 MVE

Folketingets Ombudsmands

Inspektion

af

Boligerne Kildebakken

den 17. maj 2004

Folketingets Ombudsmand - Gammeltorv 22 - 1457 København K

Den 27. august 2004 afgav jeg endelig rapport om min inspektion af Boligerne Kildebakken den 17. maj 2004. I rapporten anmodede jeg om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold.

Jeg modtog i den anledning en udtalelse af 26. oktober 2004 med bilag fra Storstrøms Amt, Social- og psykiatريفorvaltningen, Voksenafdelingen, herunder en udtalelse fra Boligerne Kildebakken dateret den 17. august 2004. Idet den endelige rapport er dateret 27. august 2004, og idet jeg tidligere har modtaget et brev af 17. august 2004 fra Boligerne Kildebakken, går jeg ud fra at der er tale om en fejldatering af den nu modtagne udtalelse fra Boligerne Kildebakken.

Jeg har efterfølgende ved fax af 1. marts 2005 fra Storstrøms Amt, Social- og psykiatريفorvaltningen modtaget yderligere bilag der ved en fejl ikke var blevet videregivet til mig sammen med amtets udtalelse af 26. oktober 2004.

Jeg skal herefter udtale følgende:

Ad punkt 4.2. Medicin, læge mv.

Jeg anførte i den endelige rapport at Kildebakken i brev af 17. august 2004 havde oplyst at Kildebakken som konsekvens af de spørgsmål om medicinhandling der blev rejst under inspektionen, var gået i dialog med Fakse Apotek om udformningen af en kvittering for afleveret returmedicin. Kildebakken forventede at en sådan var klar og i brug inden udgangen af september måned 2004.

Kildebakken havde videre oplyst at der var taget initiativ til at Kildebakkens interne retningslinjer vedrørende medicin revideres senest ved udgangen af oktober måned.

Jeg bemærkede at jeg gik ud fra at Boligerne Kildebakken (nu) indfører en sådan form for kontrol med restmedicinen for at sikre at der ikke sker (kan ske) misbrug og omsætning af medicin.

Jeg bad om at modtage kopi af Kildebakkens interne retningslinjer vedrørende medicin når disse foreligger i revideret udgave.

Da jeg ikke har modtaget kopi af Kildebakkens interne reviderede retningslinjer, afventer jeg fortsat modtagelsen heraf.

Ad punkt 4.3. Arbejde og fritid

I den endelige rapport anførte jeg bl.a. følgende vedrørende beboernes dagbeskæftigelse:

”Kildebakken har ikke et egentligt dagtilbud i tilknytning til bostedet og kun én af beboerne bliver kørt til egentligt dagtilbud et andet sted. Mange beboere deltager i aktiviteter uden for bostedet, f.eks. svømning og ridning. Som det fremgår ovenfor under punkt 3, råder Kildebakken over træningskøkken, et sanscrum, et aktivitetsrum (i aktivitetsrummet er der indrettet en cafe hvor der er en kiosk der er bestyret af en beboer, og som holder åben hver formiddag) og et fysioterapirum til løbende vedligeholdelse. Bostedets aktivitetsmedarbejdere (pt. tre medarbejdere) har ansvaret for at beboerne hver dag tilbydes aktiviteter, f.eks. havearbejde, oplæsning eller træarbejde. Både beboerne og personalet har sat fuglekasser op i haven som de hver i sær holder øje med. Det blev oplyst at nogle beboere er vanskelige at motivere til at deltage i bostedets forskellige fritidstilbud. En enkelt beboer laver sjældent andet end at se fjernsyn, men ellers deltager beboerne i aktiviteter efter egne ønsker.

En beboer arbejder på det lokale vandrehjem nogle timer om ugen. Bostedets forstander oplyste at det blev overvejet om ikke bostedet selv skulle ansætte en beboer til hjælp med enklere kontoropgaver f.eks. udbringning af beboernes post. På denne måde kunne bostedet bidrage til at give beboeren en social dimension i hverdagen.

Kildebakken har i flere år talt om at omdanne festsalen til et aktivitetsrum eller et egentligt værksted. Forstanderen gav under inspektionen udtryk for at noget sådant skulle ske inden for driftsbudgettet. Forstanderen oplyste at hun også havde et ønske om at få opsat en pavillon i haven.

Jeg fik under inspektionen indtryk af at personalet er meget opmærksomme på at motivere beboerne til at deltage i de tilbudte aktiviteter, og at bostedet forsøger at give beboerne så mange tilbud om beskæftigelse i hverdagen som muligt. Efter min opfattelse er Kildebakkens hovedproblem – som jeg også gav udtryk for under inspektionen – at beboerne opholder sig på bostedet hele dagen og som følge heraf mangler en naturlig anledning til at komme ud. Jeg er naturligvis opmærksom på at mange beboere deltager i aktiviteter som svømning og ridning uden for bostedet. Dette giver efter min opfattelse ikke samme miljøsift i løbet af dagen som deltagelse i egentlige dagtilbud uden for bostedet ville give.

Omdannelse af festsalen til et aktivitetsrum eller et egentligt værksted vil efter min opfattelse give beboerne større og bedre muligheder for en varieret hverdag. Ligeledes vil en pavillon i haven sandsynligvis kunne øge beboernes interesse for at komme ud i haven. Jeg bemærker hertil at beboernes tilskyndelse til selv at deltage i aktiviteter for at variere hverdagen påvirkes af personalets evne til at motivere dem og efter min opfattelse tillige af de tilbudte faciliteter (også på værelserne).

Jeg bemærker samtidig at det efter min opfattelse er meget positivt at bostedet forsøger at skaffe beboerne egentligt arbejde (skånejob) uden for eller i huset, og at bostedet i den forbindelse er opmærksom på hvad lønnet arbejde betyder for beboernes pension. Det er efter min opfattelse ligeledes meget positivt at personalet på bostedet er opmærksomme på hvilke vilkår beboerne tilbydes på en arbejdsplads.”

Jeg bad herefter bostedet underrette mig om hvad mine bemærkninger gav anledning til.

Herom har Boligerne Kildebakken i deres bemærkninger til den endelige rapport anført følgende:

”På Kildebakken mener vi at den nuværende form i relation til aktivering fuldt ud dækker nuværende beboeres behov. Det begrundes i at husets nuværende målgruppe er en af samfundets svageste, det handler om personer der er visiteret til boformen, da de er dybt afhængige af at have hjælpere omkring sig i alle døgnets 24 timer. Der skal ydes hjælp til alle funktioner et menneske har behov for, det at skulle ryge, åbne døre, vende brikker til bankospil o.s.v.

Det er vores skøn at det tilbud, der gives i dag dækker de nuværende brugeres behov.

Kildebakken har tidligere haft en egentlig ergoterapi, den blev nedlagt i forbindelse med ombygningen i 1994. Det skete efter en fælles vurdering af at den gamle model var en 'placering' af beboerne i en ergoterapi.

Vi er bevidste om at husets målgruppe ændres til at være yngre fysisk handicappede, det er politisk vedtaget. Gennem længere tid har vi i beboerråd, MED-udvalg og personalemøder drøftet fremtiden og det er vores vision at få en pavillon i haven. Denne skal indeholde træværksted, maleværksted, væveværksted med mere. I huset er det visionen at etablere en it-café.

Det er vores mål, at vi i efteråret laver oplæg til forvaltningen om etablering af pavillon og it-café.

Vi ønsker ikke festsalen inddraget som værksted, denne anvendes af beboerne til deres sammenkomster f.eks. forårsfest, Disco aftner, beboernes private familiefester, julesammenkomster, foredrag og meget mere. Boligerne Kildebakken er aktivt medinddraget i Storstrøms Amts udviklingsplaner for 21 nybyggede boliger for yngre fysisk handicappede i Næstved området. I planerne indgår et oplæg med et Aktivitetscenter til målgruppen yngre fysisk handicappede i amtets nordlige del. Aktivitetscenteret vil også være for Kildebakkens beboere. Sammenholdt med dette tiltag og de tiltag vi ønsker på Kildebakken, mener jeg at vi på sigt dækker området flot."

Amtet er ikke fremkommet med bemærkninger vedrørende dette punkt.

Oprettelsen af værksteder i en pavillon i haven giver efter min opfattelse beboerne større og bedre muligheder for variation i hverdagen – om end ikke samme mulighed for miljøskift i løbet af dagen som deltagelse i egentlige dagtilbud uden for bostedet ville give. Jeg har dog noteret mig – for så vidt angår de yngre fysisk handicappede – at det omtalte aktivitetscenter vil give sådanne beboere mulighed for et egentligt miljøskift i hverdagen. Jeg har endvidere noteret mig at der er ønske om at etablere en it-café.

I det jeg går ud fra at bostedets ledelse og personale løbende er opmærksomme på beboernes ønsker og behov – herunder i takt med ændringer i beboersammensætningen – foretager jeg ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Jeg beder dog bostedet og/eller amtet om at underrette mig om forløbet af de omtalte planer vedrørende etablering af pavillon og it-café.

Ad punkt 4.7. Rygepolitik

I den endelige rapport gav jeg udtryk for – som jeg også havde gjort under inspektionen – at det efter min opfattelse ikke nødvendigvis er sådan at beboerne skal have lov til at ryge hvor de ønsker det. Ved en vurdering af om en sådan løsning er rimelig, er der navnlig et hensyn at tage til de beboere der ikke ryger, idet bostedet også er deres hjem. Jeg gik ud fra at beboerne er med til at bestemme hvor der må ryges, og hvor der ikke må ryges. Men på bostedets fællesarealer er der efter min opfattelse ikke noget til hinder for at det er bostedet der fastsætter en rygepolitik. En sådan politik kan f.eks. indebære at der ikke må ryges på gangarealer, at nogle opholdsrum holdes røgfri (eventuelt røgfri tidspunkter) eller udstyres med tilstrækkelig udluftning, og at beboerne i samarbejde med personalet forsøger at begrænse rygningen på egen stue f.eks. gennem frivillige aftaler om cigaretforbruget. Jeg bemærkede dog at en sådan ordning kun kan indføres som en anbefaling til beboerne.

Jeg bad bostedet om at oplyse mig om hvad mine bemærkninger gav anledning til.

Jeg bemærkede at jeg var opmærksom på at det forhold at bostedet er beboernes hjem – og samtidig de ansattes arbejdsplads – og at det således er beboernes beslutning om der må ryges eller ej, kan give nogle vanskelige problemer i forholdet mellem lov om social service og lov om røgfri miljøer i offentlige lokaler mv. (lov nr. 436 af 14. juni 1995).

Boligerne Kildebakken har oplyst at bemærkningerne og dialogen under inspektionen sammenholdt med at Storstrøms Amt har indført rygeforbud på sygehusene, har givet bostedet anledning til at evaluere og eventuelt revidere rygepolitikken både i bruger/pårørenderådet og i MED-udvalget. Jeg forstår at mine bemærkninger i den endelige rapport vil indgå i drøftelserne i begge fora.

Jeg beder bostedet underrette mig om hvad disse drøftelser har ført til.

Ad punkt 4.9. Vold

Som det fremgår af den endelige rapport, oplyste Kildebakkens forstander på forespørgsel under inspektionen at det er hende der afgør om voldelige overfald skal anmeldes til politiet, og herunder også om det involverede personale skal kontaktes af en psykolog således at personalet ikke selv skal bede om hjælp. Alle episoder bliver omtalt for forstanderen idet personalets personlige grænser for hvor langt beboerne kan (bør) gå ikke er helt ens, og at den personlige grænse ofte også er afhængig af hvor godt beboeren og medarbejderen kender hinanden, og hvor "vanskelig" beboerens sociale adfærd er. Forstanderen oplyste at bostedets personale er flittige til at indberette episoder med vold og trusler til hende som hun sender videre til amtet.

Jeg bad Kildebakken sende mig en kopi af de retningslinjer vedrørende politianmeldelse af voldelige overfald som jeg forstod var blevet udfærdiget efter drøftelser på et møde i samarbejdsudvalget foranlediget af et ønske fra amtet om at der blev fastsat lokale retningslinjer herfor.

Jeg bemærkede samtidig at en anmeldelse og en efterforskning og eventuel strafferetlig forfølgning i sig selv kan have betydning som en markering af at en adfærd er uacceptabel. Der vil også være tilfælde hvor en sådan politimæssig behandling vil kunne have betydning for erstatningsforhold. Omvendt var jeg opmærksom på at en anmeldelse i visse situationer kan være pædagogisk uhensigtsmæssig.

Jeg har sammen med udtalelserne modtaget Kildebakkens "Retningslinier for personale, når de oplever situationer, hvor henvendelse fra beboere, pårørende eller andre borgere opleves som særdeles ubehagelige -- chikane" fra september 2003. I retningslinjerne henvises der til et forudgående notat fra Storstrøms Amt, MED-Hovedudvalgets møde den 27. maj 2003 med overskriften "Retningslinjer vedr. Udefra kommende chikane af ansatte i Storstrøms Amt" som jeg også har modtaget. Kildebakkens retningslinjer er vedlagt en udfyldt "Tilkaldeliste ved krisesituationer for

personale” hvor den enkelte medarbejder kan angive hvilke personer der i prioriteret rækkefølge ønskes tilkaldt i sådanne situationer.

Af Kildebakkens retningslinjer fremgår bl.a. følgende:

”Overvej om episoden giver anledning til kontakt til politi, gruppeleder/afdelingsleder eller forstander, læge. Og om denne kontakt skal være omgående eller på et senere tidspunkt.

...

Udfyld skadesanmeldelse og evt. registrering om vold/trusler om vold.”

Af Storstrøms Amts notat af 27. maj 2003 fremgår bl.a. følgende:

”Personaleafdelingen og evt. Juridisk Afdeling, kan inddrages. I særligt grove tilfælde foretages politianmeldelse, hvis det vurderes, at der er grundlag for dette.”

Bostedets retningslinjer henvender sig efter sin ordlyd til personalet, mens det i amtets notat ikke er angivet hvem der er kompetent til at foretage vurdering af om der skal indgives politianmeldelse.

Den enkelte ansatte som har været udsat for vold eller trusler om vold, har naturligvis mulighed for selv at indgive politianmeldelse. Det er imidlertid efter min opfattelse ikke rimeligt eller hensigtsmæssigt at det skal være overladt til den enkelte ansatte at træffe afgørelse om indgivelse af politianmeldelse. Det er efter min opfattelse en ledelsesopgave der bedst varetages på den enkelte institution (bosted) eventuelt på grundlag af nogle generelle retningslinjer fastsat af amtet.

På baggrund af det under inspektionen oplyste går jeg ud fra at Kildebakkens forstander deler denne opfattelse.

Dette burde efter min opfattelse udtrykkeligt fremgå af bostedets (og/eller amtets) retningslinjer. Jeg henstiller til bostedet og amtet at overveje at ændre notatet (nota-

terne) i overensstemmelse hermed. Jeg beder om underretning om hvad bostedet og amtet foretager sig i anledning af denne henstilling.

Det er efter min opfattelse også vigtigt at det står klart for bostedets personale at personalet ikke skal være i tvivl om at politiet kan tilkaldes hvis det skønnes nødvendigt i en konkret, akut situation – og at denne vurdering ikke alene er personalets.

Dette kunne efter min opfattelse med fordel fremgå af bostedets og/eller amtets notat.

Jeg beder amtet og bostedet oplyse hvad mine bemærkninger giver anledning til.

Ad punkt 4.11. Beboerråd (beboerindflydelse mv.)

Jeg bad amtet sende mig en kopi af de i henhold til servicelovens § 112 udarbejdede retningslinjer for brugerindflydelsen.

Amtets brev af 26. oktober 2004 er vedlagt Storstrøms Socialpolitik 2002-2005 vedrørende selvbestemmelse og brugerindflydelse, skrivelse af 18. november 1992 vedrørende beboerråd på døgninstitutionerne, folderen "Det Amtslige Brugerråd i Storstrøms Amt" og folderen "Brugervejlederen i Social- og psykiatrisektoren – er lige i nærheden".

Det fremgår af amtets (socialudvalgets) skrivelse af 18. november 1992 til amtets døgninstitutioner for voksne med vidtgående fysiske eller psykiske handicap og særlige plejehjem at der med skrivelsen har været behov for at "erindre om det eksisterende regelsæt vedrørende oprettelse af beboerråd ved døgninstitutioner for voksne med vidtgående fysiske eller psykiske handicap og de særlige plejehjem". Det fremgår at der de pågældende steder skal oprettes beboerråd for at sikre "at opholdet på disse institutioner tilrettelægges i et nært samvirke med beboerne eller de, der varetager disses interesser". Det fremgår at socialudvalget på et møde den 29. oktober 1992 behandlede en konkret ansøgning om dispensation for oprettelsen af et beboerråd, og

at udvalget i den forbindelse gav udtryk for at udvalget fandt det vigtigt at der i størst muligt omfang oprettes egentlige beboerråd. Herefter er det i skrivelsen bl.a. anført:

”Såfremt der ikke kan udpeges et tilstrækkeligt antal beboerrepræsentanter, kan udvalget godkende, at der oprettes fælles beboerråd for § 112-delen og det samlede bo og naboskab (herunder § 68-bofællesskaberne), eller at der oprettes en kombination af et beboerråd og et pårørenderåd. Udvalget besluttede at delegerer kompetencen til godkendelse af sådanne alternativer til områdeafdelingerne.”

Jeg har noteret mig at der i amtet eksisterer flere muligheder for medindflydelse for beboerne og deres pårørende. Jeg går ud fra at der eksisterer retningslinjer vedtaget af amtet forud for erindringskrivelsen af 18. november 1992, men jeg foretager mig ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

Ad punkt 6.1. Modtagne registreringer (Magtanvendelse)

I den endelige rapport oplyste jeg til orientering at jeg i tilknytning til sagen vedrørende min inspektion af bostedet Munkehatten i Fyns Amt behandlede et spørgsmål om udformningen af Socialministeriets skemaer til indberetning efter servicelovens § 109l, idet både Munkehatten og Fyns Amt under inspektionen gav udtryk for at skemaerne var mangelfulde og kunne trænge til en revidering.

Jeg bemærkede at jeg ikke foretog mig noget vedrørende det forhold at bostedet ikke (de to kopier af udfyldte indberetningsskemaer vedrørende magtanvendelser som jeg modtog under inspektionen) havde anvendt Socialministeriets skema 2, men havde anvendt et skema der fremtrådte som udarbejdet af amtet. Jeg henviste herved til det ovenfor anførte om spørgsmålet om udformningen af skemaerne.

Jeg kan til orientering oplyste at Socialministeriet ved brev af 17. februar 2005 har sendt mig kopi de fire reviderede skemaer til brug for indberetning af magtanvendelse i henhold til servicelovens kapitel 21. Det fremgår at indberetningsskemaerne er revideret af Styrelsen for Social Service, og at skemaerne har været sendt i høring

hos Kommunernes Landsforening hvis bemærkninger er indarbejdet i skemaerne. Jeg har den 23. februar 2005 kvitteret for modtagelsen.

Boligerne Kildebakken har indledningsvis vedrørende magtanvendelse anført at bemærkningerne under inspektionen og i min endelige rapport har givet anledning til at bostedet vil udarbejde interne retningslinjer for registrering og udfyldelse af magtanvendelsesskemaer (underskrifter, tidsfrister, handleplaner).

Jeg har noteret mig det oplyste.

Begge de modtagne indberetningsskemaer var dateret af forstanderen ved underskrivelsen den 10. november 2003 (indgrebene fandt sted henholdsvis den 30. oktober og den 7. november 2003). Det fremgik ikke hvornår skemaerne var udfyldt, og således ikke hvornår registreringen af de to indgreb havde fundet sted.

Jeg udtalte at det er en fejl at det ikke fremgår hvornår skemaerne er udfyldt. Da det ikke fremgik hvornår skemaerne er udfyldt, var det ikke muligt for mig at konstatere om registreringen var sket straks eller senest dagen efter at indgrebene fandt sted og som en følge heraf om bostedet havde forholdt i overensstemmelse med det tidsmæssige krav i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 8 (nu § 12). Jeg bad bostedet oplyse hvornår registreringen var sket – og herunder oplyse hvorvidt forstanderens datering (som jeg måtte antage) var sket i forbindelse med den månedlige indberetning til amtet, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2.

Vedrørende indgrebet den 30. oktober 2003 har bostedet oplyst at skemaet i første omgang blev udfyldt af den involverede medarbejder der afleverede skemaet til forstanderen. Da der var anvendt et gammelt skema, og da medarbejderen havde fri i ugen umiddelbart efter, overførte forstanderen oplysningerne til et aktuelt skema. Vedrørende indgrebet den 7. november 2003 har bostedet oplyst at indgrebet fandt sted en fredag hvor forstanderen ikke var til stede på Kildebakken. Skemaet blev herefter udfyldt om mandagen. Begge skemaer blev sendt til amtet den 12. november

2003. Bostedet har oplyst at der i begge tilfælde har været telefonisk kontakt med forvaltningen, hvorunder det har været drøftet om indgrebene var af kort varighed og om det var mindste indgreb. Der er efterfølgende udarbejdet et tillæg til handleplaner der beskriver hvorledes lignende episoder kan undgås vedrørende indgrebet den 30. oktober 2003.

Idet Kildebakken har oplyst at ville udarbejde interne retningslinjer for udfyldelse af indberetningsskemaerne, og idet amtet som nedenfor anført først i oktober 2004 har gennemgået de to modtagne indberetninger, foretager jeg efter omstændighederne ikke yderligere.

Som anført i den endelige rapport havde bostedet ikke modtaget tilbagemelding på indberetningerne fra amtet.

Jeg bad amtet oplyse hvilke overvejelser mv. amtet havde gjort sig i anledning af de to indberettede registreringer.

I den forbindelse bemærkes at jeg var opmærksom på at der ikke i registreringskemaet (hverken Socialministeriets skema 2 eller det anvendte) er rubrikker til angivelse af med hvilken hjemmel det konkret registrerede indgreb er foretaget. Socialministeriets skema 2 skal ifølge vejledningen benyttes til indberetning af lovligt iværksat fastholdelse efter § 109b, indgreb foretaget i nødværge eller som led i nødret, akut iværksatte indgreb, jf. § 109f, stk. 4, samt al anden magtanvendelse, dvs. indgreb som er ulovlige (jf. også skemaets overskrift). Det er således et skema der skal dække et bredt område. Det anvendte skema sås at dække samme brede område.

I forlængelse af det ovenfor anførte vedrørende Socialministeriets udarbejdelse af nye skemaer til indberetning og registrering, bemærker jeg at der i det nye skema 2 er medtaget rubrikker til angivelse af hjemlen for det konkret registrerede indgreb.

Storstrøms Amt, Social- og psykiatريفالtningen har i notat af 21. oktober 2004 med overskriften "Generelle bemærkninger til Kildebakkens indberetninger om magtanvendelse" – der er sendt til Kildebakken til orientering – anført at det beror på en fejl at de to indberetninger ikke blev behandlet i forvaltningen i forbindelse med modtagelsen den 12. november 2003. På grund af den tid der er gået siden indgrebene, har Social- og psykiatريفالtningen besluttet ikke at foretage sig yderligere i de to sager. Forvaltningen har i to notater (ligeledes) af 21. oktober 2004 gennemgået de to indberetninger og heri bl.a. anført hvilke yderligere oplysninger forvaltningen har manglet for at kunne vurdere hvorvidt indgrebene var berettigede. Jeg har modtaget kopi af disse to yderligere notater.

Det fremgår af det omtalte generelle notat at Social- og psykiatريفالtningen overfor Kildebakken skriftligt har pointeret at indberetningerne fremover skal indeholde lederens vurdering af hvorvidt der er tale om lovlig magtanvendelse i henhold til serviceloven, om der er tale om nødret/nødværge i henhold til straffeloven, eller om der er tale om ulovlig magtanvendelse. Social- og psykiatريفالtningen har også bedt Kildebakken om fremover at anføre hvilken paragraf i serviceloven den lovlige magtanvendelse vurderes at være omfattet af. Endvidere har Social- og psykiatريفالtningen bedt Kildebakken om fremover at vedlægge beboerens handleplan eller de eventuelle tillæg vedrørende forebyggelse af magtanvendelse samt oplyse om resultatet af de drøftelser personalet har haft efter en magtanvendelse. Endelig har Social- og psykiatريفالtningen overfor Kildebakken oplyst at datoen for registreringen af magtanvendelsen skal fremgå af indberetningen, og at indberetningen skal være underskrevet af den eller de medarbejdere der har foretaget indgrebet.

Jeg har noteret mig det oplyste, og jeg foretager ikke yderligere vedrørende spørgsmålet. Jeg henviser herved til de ovenfor omtalte nye indberetningsskemaer.

Ad punkt 6.2. Andre indgreb omtalt under inspektionen

I den endelige rapport anførte jeg at usikkerhed i disse situationer (hygiejnesituationer, jf. servicelovens § 106 b, stk. 2 og magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4) efter

min opfattelse var fuldt forståelig, men hverken måtte føre til at der ikke sker fastholdelse hvor dette er nødvendigt, eller til at der ikke sker registrering og indberetning af fastholdelse i sådanne i situationer således at amtet kan tage stilling til anvendelse af sådan fysisk magt hvor dette er påkrævet.

Jeg bad amtet og bostedet oplyse hvilke skridt der ville blive taget til at afklare (og fjerne) den nævnte usikkerhed.

Bostedet har oplyst at der i efteråret 2004 vil blive afholdt fire dages undervisning for personalet på Kildebakken forestået af Formidlingscenter Øst. Og at der vil blive afholdt en temadag om borgerindflydelse, omsorg og magt og om myndiggørelse. Bostedet har videre oplyst at bostedet i det daglige arbejde vil søge større åbenhed ved at tage emnet op på gruppemøder og ved beboergennemgange. Undervisningen, den større åbenhed og dialogen skal sammenkobles med de retningslinjer der er planlagt udarbejdet på bostedet.

Amtet har vedrørende usikkerheden på Kildebakken oplyst at Social- og psykiatريفorvaltningen skriftligt vil beskrive og præcisere reglerne om godkendelse og indberetning af fastholdelse i hygiejnesituationer. Herudover vil forvaltningen arrangere en temadag for medarbejderne hvor de nye regler kan blive diskuteret og afklaret yderligere.

Jeg går ud fra at undervisningen og temadagen nu er blevet afholdt og foretager mig ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål. For god ordens skyld beder jeg amtet om til min orientering at sende mig en kopi af den skriftlige beskrivelse og præcisering af reglerne om godkendelse og indberetning af fastholdelse i hygiejnesituationer som amtet har oplyst at ville sende til Kildebakken.

Ad punkt 7.2. Vikarer og sygdom

Jeg bad bostedet oplyse om det f.eks. på grund af sygdom hænder at der kun er én ansat på arbejde i en levegruppe, og om bostedet har indført en procedure med hen-

blik på at undgå en sådan situation. Jeg sigtede særligt til proceduren ved vikartil-kald.

Herom har bostedet oplyst at det ved akut opstået sygdom kan forekomme at en medarbejder møder alene i en gruppe, og at det i en sådan situation vurderes om der kan hentes hjælp i husets øvrige grupper, eller om der kan indkaldes personale. Bostedet henviser herved til notater angående vikardækning af 10. april og 27. december 2003.

Jeg har modtaget notat af 10. april 2003 om "Indkaldelse af vikar" og notat af 22. december 2003 om "Nattevagtsdækning".

Det fremgår af notatet af 10. april 2003 at notatet er udarbejdet fordi der tidligere har været tvivl om proceduren med hensyn til pålægning af vagter og indkaldelse af vikarer. Det fremgår at det er forstanderen og afdelingslederne/gruppelederne der kan pålægge vagter, og at forstanderen tager stilling til om der skal indkaldes hjælp fra et vikarbureau. Hvis forstanderen ikke kan træffes, kan afdelingslederne/gruppelederne tage stilling til en sådan indkaldelse. Kan de heller ikke træffes, kan sygeplejersken kontaktes. Træffes ingen af de nævnte personer, "handler den enkelte person efter bedste overbevisning". Forstanderen skal i så fald orienteres førstkommande hverdag.

Det fremgår af notatet af 22. december 2003 at de to vågne nattevagter dækkes fuldt ud ved sygdom, ferie eller andet fravær.

Amtet er ikke fremkommet med bemærkninger til dette punkt.

Jeg har noteret det oplyste om at det ved akut opstået sygdom kan forekomme at en medarbejder møder alene i en gruppe, og at det i en sådan situation vurderes om der kan hentes hjælp i husets øvrige grupper eller om der kan indkaldes personale.

Idet bostedet under inspektionen oplyste at det er det administrative personale – og ikke personalet i levegrupperne – der tager sig af arbejdet med at tilkalde vikarer

(blandt det faste personale eller fra vikarbureauet), foretager jeg ikke videre vedrørende dette forhold.

Ad punkt 8.1. Generelt (Amtets tilsynsordning)

Jeg bad Storstrøms Amt sende mig en kopi af den efter bekendtgørelse nr. 249 af 2. april 2003 fastsatte kvalitetsstandard.

Amtets udtalelse er vedlagt kopi af Kvalitetsstandard -- botilbud for voksne efter servicelovens § 92, 2004. Amtet har i udtalelsen oplyst at kvalitetsstandarden endnu ikke er endelig politisk godkendt.

Bekendtgørelsen trådte som nævnt i den endelige rapport i kraft den 12. april 2003, og amtsrådene skulle senest den 1. oktober 2003 første gang udarbejde en kvalitetsstandard, jf. bekendtgørelsens § 5. Den af amtsrådet i henhold til bekendtgørelsens § 1, stk. 1, fastsatte kvalitetsstandard skal efter bekendtgørelsens § 1, stk. 2, indeholde information til borgerne om indhold, omfang og udførelsen af de ydelser amtskommunen tilbyder ved ophold i botilbud oprettet i henhold til servicelovens § 92, og dermed beskrive det serviceniveau som amtsrådet træffer beslutning om.

Af § 1, stk. 3, i bekendtgørelsen fremgår det at amtets kvalitetsstandard og amtsrådets opfølgning og revision på kvalitetsstandarderne skal gøres alment tilgængelig for borgerne i amtskommunen, herunder på internettet. Af § 3 i samme bekendtgørelse fremgår blandt andet at amtsrådet skal sørge for at det enkelte botilbud f.eks. i form af en servicedeklaration informerer borgerne om botilbuddets serviceniveau mv.

Det har ved opslag på amtets hjemmeside ikke umiddelbart været muligt at finde frem til kvalitetsstandarderne. Jeg går derfor ud fra at kvalitetsstandarderne fortsat ikke foreligger i en endelig politisk godkendt udgave.

Det er beklageligt at der ikke foreligger en kvalitetsstandard mere end et år efter den burde have foreligget første gang.

Jeg beder amtet om at underrette mig om hvornår kvalitetsstandarden forventes at foreligge og sende mig en kopi heraf. Jeg beder samtidig amtet om at oplyse om (hvornår) og i givet fald hvordan amtet opfylder kravene i § 1, stk. 3, og § 3 i den ovennævnte bekendtgørelse.

Ad punkt 8.2. Storstrøms Amts tilsynsnotat af 19. september 2003

Jeg bad amtet udtale sig om udsigten til at målsætningen om et årligt tilsynsbesøg nås.

Amtet har hertil oplyst at tilsynsbesøgene i Voksenafdelingen Næstved søges gennemført hvert andet år (og ikke årligt som anført i amtets tilsynsnotat), idet afdelingen løbende har en tæt kontakt med institutionslederne hvor der er en stor grad af åbenhed og dialog om forholdene på institutionerne, hvorfor det er forvaltningens vurdering at der ikke er behov for hyppigere tilsynsbesøg.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager ikke yderligere vedrørende spørgsmålet. Med henvisning til det anførte i den endelige rapport vedrørende amtets tilsynsforpligtelse, bemærker jeg dog at jeg går ud fra at amtet er opmærksomt på at hyppig kontakt med bostederne mv. uanset at der her er en stor grad af åbenhed og dialog, ikke kan erstatte tilsynet efter retssikkerhedslovens § 39.

Selvom det ikke udtrykkeligt fremgår af tilsynsnotatet af 19. september 2003, gik jeg i den endelige rapport ud fra at de bemærkninger til den efter tilsynsbesøget udarbejdede tilsynsrapport som bostedet måtte fremkomme med når udkastet til tilsynsrapportens fremsendelse til høring inden rapporten bliver endelig, i fornødent omfang indarbejdes i rapporten. Jeg anbefalede amtet at overveje om dette ikke udtrykkeligt burde fremgå af tilsynsnotatet, og jeg bad om underretning om resultatet af amtets overvejelser.

Amtet har i udtalelsen bemærket at det allerede fremgår af tilsynsnotatet af 19. september 2003 (punkt 8, side 6 nederst) at høring af institutionen i forbindelse med udarbejdelse af tilsynsrapport er en del af amtets procedure.

Som det fremgår af den endelige rapport (citatet side 55) er jeg opmærksom på at det fremgår af tilsynsnotatet af 19. september 2003 at tilsynsrapporten fremsendes til de involverede parter inden den forelægges for Social- og psykiatriudvalget. Derfor anvendte jeg også vendingen "selvom det ikke udtrykkeligt fremgår af notatet" i min anbefaling til amtet i den endelige rapport. Med min anbefaling ønskede jeg at amtet overvejede om det ikke udtrykkeligt burde fremgå af tilsynsnotatet at bostedets bemærkninger til amtets udkast til tilsynsrapport i fornødent omfang skal indarbejdes i tilsynsrapporten før denne bliver endelig.

Min anbefaling vedrørte således ikke det forhold at/om bostedets bemærkninger indarbejdes i tilsynsrapporten efter høringen – idet jeg var/er opmærksom på at dette er/var amtets hensigt. Min anbefaling vedrørte således alene beskrivelsen af proceduren i tilsynsnotatet.

Jeg anbefaler på ny amtet at overveje en præcisering af tilsynsnotatet således at det udtrykkeligt fremgår at bostedets bemærkninger til amtets udkast til tilsynsrapport i fornødent omfang skal indarbejdes i tilsynsrapporten før denne bliver endelig. Jeg bemærker samtidig at en sådan præcisering efter min opfattelse vil indebære en større sikkerhed for at bostedets eventuelle bemærkninger mv. medtages i en tilsynsrapport der forelægges for Social- og psykiatriudvalget, og at det samtidig sikres at forvaltningens stillingtagen til forholdene på bostedet sker på et sikrere og mere korrekt grundlag.

Jeg beklager de misforståelser ordvalget i min endelige rapport måtte have givet anledning til.

Som det fremgår af det citerede i den endelige rapport, skal bostedet og forvaltningens ledelse – i de tilfælde hvor der afdækkes mindre hensigtsmæssige forhold – samarbejde om udarbejdelse af en plan for hvorledes der rettes op på disse forhold. Det fremgår også at resultaterne af tilsynet skal dokumenteres skriftligt, og at tilsynsbesøg skal kombineres med formaliserede opfølgingsprocedurer.

Jeg anførte herefter at den i tilsynsnotatet beskrevne procedure efter min opfattelse ikke i tilstrækkelig grad sikrer en systematisk, umiddelbar og operativ opfølgning på og afslutning af de spørgsmål mv. som må blive rejst i forbindelse med tilsynsbesøg i henhold til retssikkerhedslovens § 39 – særligt i forhold til bosteder mv. hvor der foretages tilsynsbesøg. Jeg henstillede at amtet ændrede (eller præciserede) proceduren med henblik på at sikre en sådan opfølgning, og jeg bad om underretning om hvad amtet foretog i anledning af denne henstilling.

Jeg bad samtidig amtet oplyse hvorledes bemærkningen om medarbejdernes informationspligt skal forstås i relation til tilsynsforpligtelsen.

Hertil har amtet oplyst at en tilsynsrapport videregives til afdelingens kontorchef der tager stilling til hvorvidt der skal iværksættes et udvidet tilsyn eller andre ekstraordinære tiltag overfor institutionen. Endvidere lægges tilsynsrapporten til institutionens forvaltningskonsulent der kontakter institutionen med henblik på at kontrollere at der er taget de nødvendige skridt til ændringer af forhold som er nævnt i rapporten. Konsulenten yder endvidere vejledning i hvilke ændringer der bør ske, og hvordan de kan gennemføres. Såfremt det er nødvendigt, inddrager konsulenten andre instanser som fx embedslæge, arbejdstilsyn, amtets Bygge- og Energikontor m.fl.

Amtet har videre oplyst at forvaltningen ved efterfølgende tilsynsbesøg følger op på bemærkningerne i rapporten fra det forrige tilsyn.

Som jeg anførte i den endelige rapport, fremgår det af amtets tilsynsnotat at bostedet og forvaltningens ledelse – i de tilfælde hvor der afdækkes mindre hensigtsmæssige forhold – skal samarbejde om udarbejdelse af en plan for hvorledes der rettes op på

disse forhold. Det fremgår også at resultaterne af tilsynet skal dokumenteres skriftligt, og at tilsynsbesøg skal kombineres med formaliserede opfølgingsprocedurer. Det fremgår tillige at det af tilsynsrapporten – såfremt tilsynet har afdækket mindre hensigtsmæssige forhold – skal fremgå hvorledes der er fulgt op på og hvornår disse forhold forventes at være rettet. Det fremgår endvidere af amtets tilsynsnotat at der "er behov for at få tilrettet tilsynet i overensstemmelse med de af Amtsrådsforeningen beskrevne fælles retningslinjer og med det formål at skabe bedre systematik og dokumentation for tilsynet".

Det fremgår ikke klart af amtets udtalelse hvorledes amtet stiller sig til den henstilling om at ændre (eller præcisere) proceduren med henblik på at sikre en mere systematisk, umiddelbar og operativ opfølgning på og afslutning af de spørgsmål mv. som må blive rejst i forbindelse med tilsynsbesøg i henhold til retssikkerhedslovens § 39.

Amtet har i udtalelsen af 26. oktober 2004 uddybet amtets procedure for opfølgning på tilsynsbesøg i forhold til tilsynsnotatet af 19. september 2003. Herunder har amtet oplyst at tilsynsrapporten lægges til institutionens forvaltningskonsulent der kontakter institutionen med henblik på at kontrollere at der er taget de nødvendige skridt til ændringer af forhold som er nævnt i rapporten, og at konsulenten herunder endvidere yder vejledning i hvilke ændringer der bør ske, og hvordan de kan gennemføres.

Jeg beder – med henblik på om jeg skal opretholde min henstilling – amtet om at oplyse hvorvidt de opfølgningstiltag amtet har beskrevet i udtalelsen af 26. oktober 2004 er indarbejdet i tilsynsnotatet af 19. september 2003. Jeg beder samtidig amtet om at oplyse om den nu beskrevne opfølgning foregår skriftligt (nedskrives) således at det efterfølgende vil kunne dokumenteres hvorledes der er fulgt op på de spørgsmål mv. der måtte være rejst under et tilsynsbesøg – i overensstemmelse med bemærkningerne om skriftlighed i tilsynsnotatet af 19. september 2003.

Jeg beder endelig amtet om at oplyse hvilke overvejelser amtet har gjort sig i forhold til institutionens forvaltningskonsulents opfølgning på de forhold der i følge tilsyns-

rapporten skal ændres på. Jeg sigter herved særligt til de inhabilitetsbetragtninger som jeg gav udtryk for i den endelige rapport.

For så vidt angår det af amtet oplyste om at forvaltningen ved efterfølgende tilsynsbesøg følger op på bemærkningerne i rapporten fra det forrige tilsyn, bemærker jeg at jeg går ud fra at – da amtet samtidig har oplyst at der ikke gennemføres årlige tilsynsbesøg, men at tilsynsbesøg foretages hvert andet år – hovedparten af de under et tilsynsbesøg rejste spørgsmål mv. er afklarede inden næste tilsynsbesøg. Dette udelukker naturligvis ikke at der ved efterfølgende tilsynsbesøg tages et vist udgangspunkt i rapporten fra det (eller de) tidligere tilsynsbesøg.

Vedrørende den omtalte informationspligt for medarbejderne har amtet præciseret at denne informationspligt kun gælder for forvaltningens medarbejdere ”som derved varetager en form for tilsyn i al kontakt med institutionen”.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 8.3. Tilsynsbesøg foretaget på Kildebakken den 16. og 17. februar 2000

Jeg bad – med henvisning til at der ikke var blevet afholdt tilsynsbesøg på Kildebakken i 2001, 2002 og 2003 – amtet oplyse hvornår det næste tilsynsbesøg var planlagt til.

Amtet har i udtalelsen oplyst at der har været afholdt tilsyn på Kildebakken den 15. og 16. september 2004, og at tilsynet afsluttes på boligerne på Tommerupvej den 1. november 2004.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg går ud fra at tilsynsbesøget nu er afsluttet.

I den endelige rapport anførte jeg at tilsynsrapporten af 25. februar 2000 om amtets tilsynsbesøg den 16. og 17. februar 2000 efter min opfattelse var meget beskrivende, men ikke operativ. Jeg var opmærksom på at dette forhold kan skyldes at den tilsynsførende konsulent ikke under det konkrete besøg fandt forhold der var kritisable, eller forhold der på anden vis skulle følges op på. Tilsynsrapporten indeholdt dog efter min opfattelse omtaler eller påstande der – med fordel – kunne følges op på. Som eksempel herpå anførtes at der kunne (burde) følges op på det forhold at der på bostedet er nedsat en arbejdsgruppe som skal omsætte nogle udarbejdede visioner om beboernes udvikling til handling.

Jeg bad Kildebakken og Storstrøms Amt oplyse om den omtalte tilsynsrapport af 25. februar 2000 konkret har ført til ændringer på bostedet.

Bostedet har oplyst at tilsynsrapporten af 25. februar 2000 har været behandlet i MED-udvalget, og at der ikke blev fundet grundlag for kommentarer i relation til denne.

Amtet har oplyst at tilsynsbesøget i februar 2000 ikke gav forvaltningen anledning til ændringer overfor Kildebakken, men amtet ville hvis ikke en ombygning havde været sat i gang på dette tidspunkt, have taget initiativ hertil ud fra tilsynets observationer af de bygningsmæssige forhold. Amtet oplyser samtidig at amtet nu har søgt midler til ombygning af resten af Kildebakken til 2-rums-boliger.

Jeg har noteret mig det oplyste.

9. Opfølgning

Som det fremgår af de enkelte punkter ovenfor, har jeg i flere tilfælde bedt bostedet Boligerne Kildebakken og/eller Storstrøms Amt om underretning mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at sådanne underretninger mv. fra bostedet sendes gennem Storstrøms Amt for at amtet kan få lejlighed til at kommentere det som bostedet anfører.

10. Underretning

Denne rapport sendes til Boligerne Kildebakken, Storstrøms Amt, Folketingets Retsudvalg, Center for Ligebehandling af Handicappede og Kildebakkens beboere (beboerråd) og Kildebakkens bruger-/pårørenderåd.

Lennart Frandsen
Inspektionschef